Archetype

Αρχιτεκτονική και Αυτισμός: Ένα κέντρο υποστήριξης ενηλίκων στο φάσμα του αυτισμού στην Καστοριά

Αλίκη Σαμαρά - 24/08/2026

Διπλωματική Εργασία

Όνομα Φοιτήτριας: Αλίκη Σαμαρά
Όνομα επιβλέποντος: Δημήτριος Κονταξάκης
Σχολή: Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Α.Π.Θ
Παρουσίαση: Φεβρουάριος 2026

Η παρούσα διπλωματική εργασία αφορά τον σχεδιασμό ενός κέντρου υποστήριξης ενηλίκων στο φάσμα του αυτισμού στην περιοχή Χλόη της Καστοριάς και διερευνά πώς ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία ενός ασφαλούς, προβλέψιμου και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος που ενισχύει την κοινωνική ένταξη και την αυτονομία των ατόμων.

Αφετηρία της μελέτης αποτέλεσε ο προβληματισμός γύρω από τη μελλοντική διαβίωση και φροντίδα των ενηλίκων με αυτισμό, όταν το οικογενειακό τους περιβάλλον αδυνατεί πλέον να ανταποκριθεί στον υποστηρικτικό του ρόλο. Ο αυτισμός αποτελεί μια δια βίου νευροαναπτυξιακή και νευροψυχιατρική διαταραχή, η οποία χαρακτηρίζεται από ποικιλία ως προς τη μορφή των συμπτωμάτων, τον συνδυασμό των δυσκολιών και τον βαθμό λειτουργικότητας. Το γεγονός αυτό καθιστά αναγκαία την ύπαρξη οργανωμένων δομών για τη μακροχρόνια στέγαση ενηλίκων με αυτισμό, οι οποίες θα μπορούν να προσφέρουν ασφάλεια, σταθερότητα και καθημερινή υποστήριξη, προσαρμοσμένη στις ανάγκες κάθε ατόμου. Η περιοχή μελέτης επιλέχθηκε λόγω του ημιαστικού της χαρακτήρα. Αφενός βρίσκεται σε άμεση εγγύτητα με τον αστικό ιστό της Καστοριάς, εξασφαλίζοντας εύκολη πρόσβαση στις υπηρεσίες και τις υποδομές της πόλης, και αφετέρου διαθέτει έντονη παρουσία φυσικού τοπίου, συμβάλλοντας στη διαμόρφωση ενός ήρεμου και ελεγχόμενου περιβάλλοντος. Η περιοχή χαρακτηρίζεται από χρήσεις κατοικίας και εκπαίδευσης, στοιχεία που ενισχύουν την αίσθηση ένταξης στον κοινωνικό ιστό, ενώ η ύπαρξη πρασίνου προσφέρει ευνοϊκές συνθήκες για την ανάπτυξη υπαίθριων δραστηριοτήτων και τη σύνδεση των χρηστών με το φυσικό τοπίο.

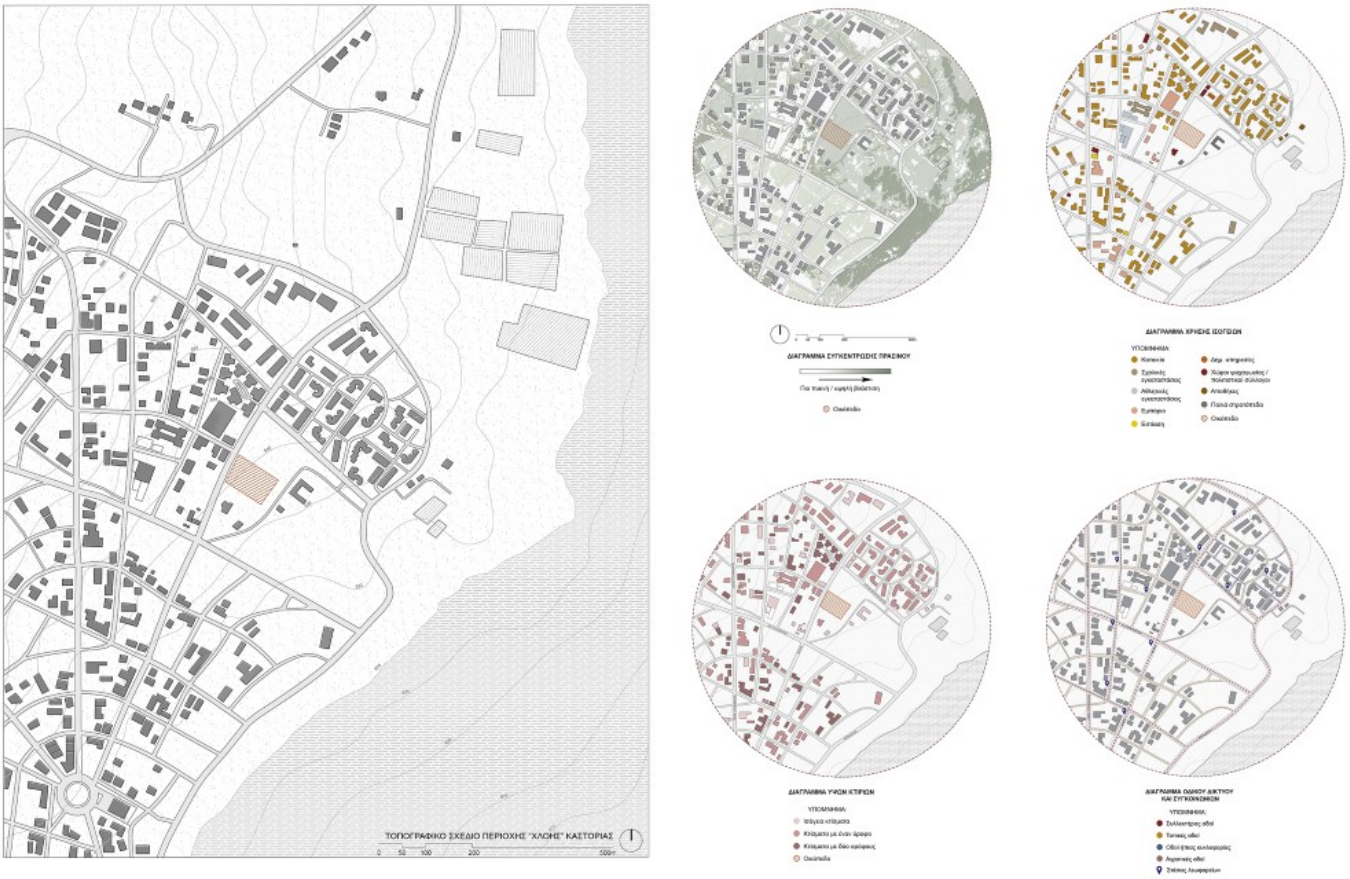

Τοπογραφικό και διαγράμματα αναγνώρισης περιοχής

Κεντρική σχεδιαστική ιδέα αποτέλεσε η έννοια της γειτονιάς, η οποία μεταφράζεται σε ένα σύνολο μικρής κλίμακας με σαφή ιεράρχηση χώρων, κοινόχρηστες αυλές, διαδρομές και ενδιάμεσους χώρους που επιτρέπουν τη σταδιακή κοινωνική επαφή και την ελεύθερη επιλογή μεταξύ συμμετοχής και απομόνωσης.

ΣΧΕΔΙΑΣΤΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ

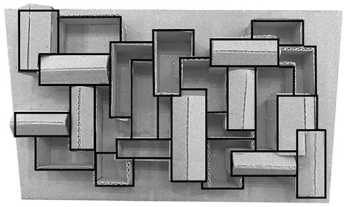
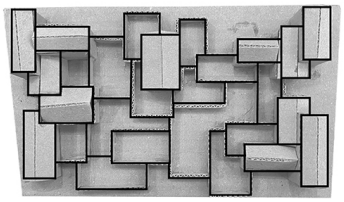
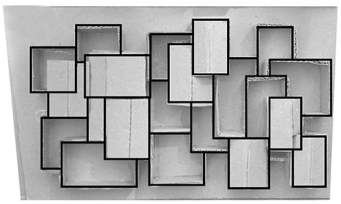

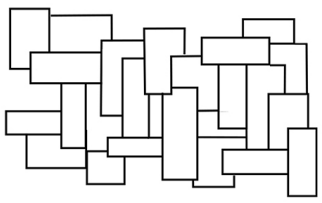
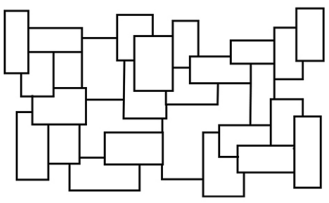
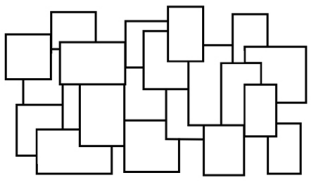

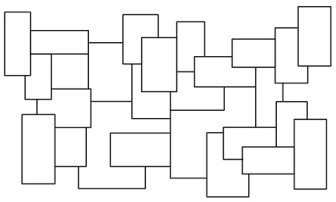

1. παίρνοντας αφορμή από τις μακέτες των πειραματισμών

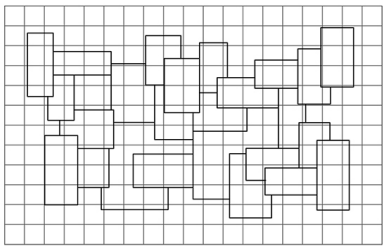

2. τοποθέτηση του κανάβου 6Χ6 μ.

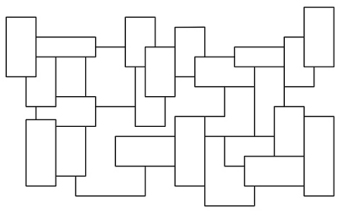

3.προσαρμογή στον κάναβο

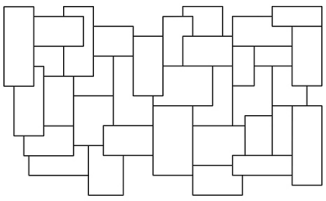

4. τροποποιήσεις και νέες χαράξεις

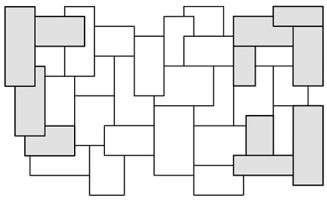

5. τοποθέτηση κτιριακών όγκων

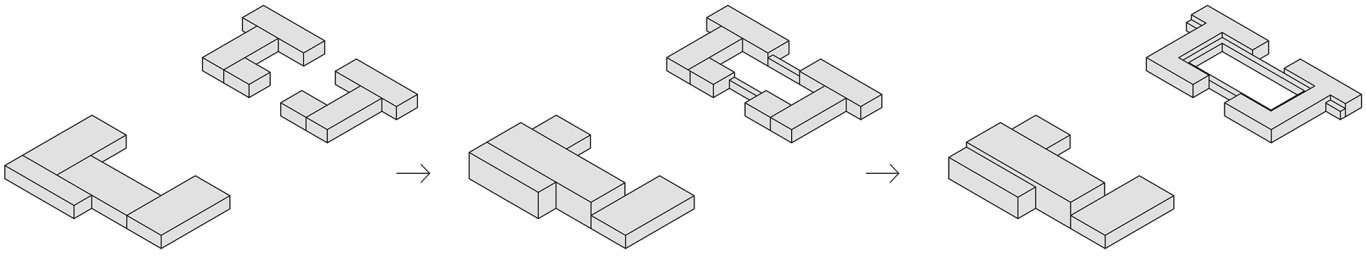

Σχεδιαστική πορεία

Το κτιριολογικό πρόγραμμα περιλαμβάνει κέντρο ημέρας συνολικής επιφάνειας 1.400 τ.μ., δύο ισόγεια κτίρια υποστηριζόμενης διαβίωσης συνολικής επιφάνειας 700 τ.μ., καθώς και υπαίθριους χώρους δραστηριοτήτων, όπως θερμοκήπιο, καλλιέργειες και δεξαμενή νερού.

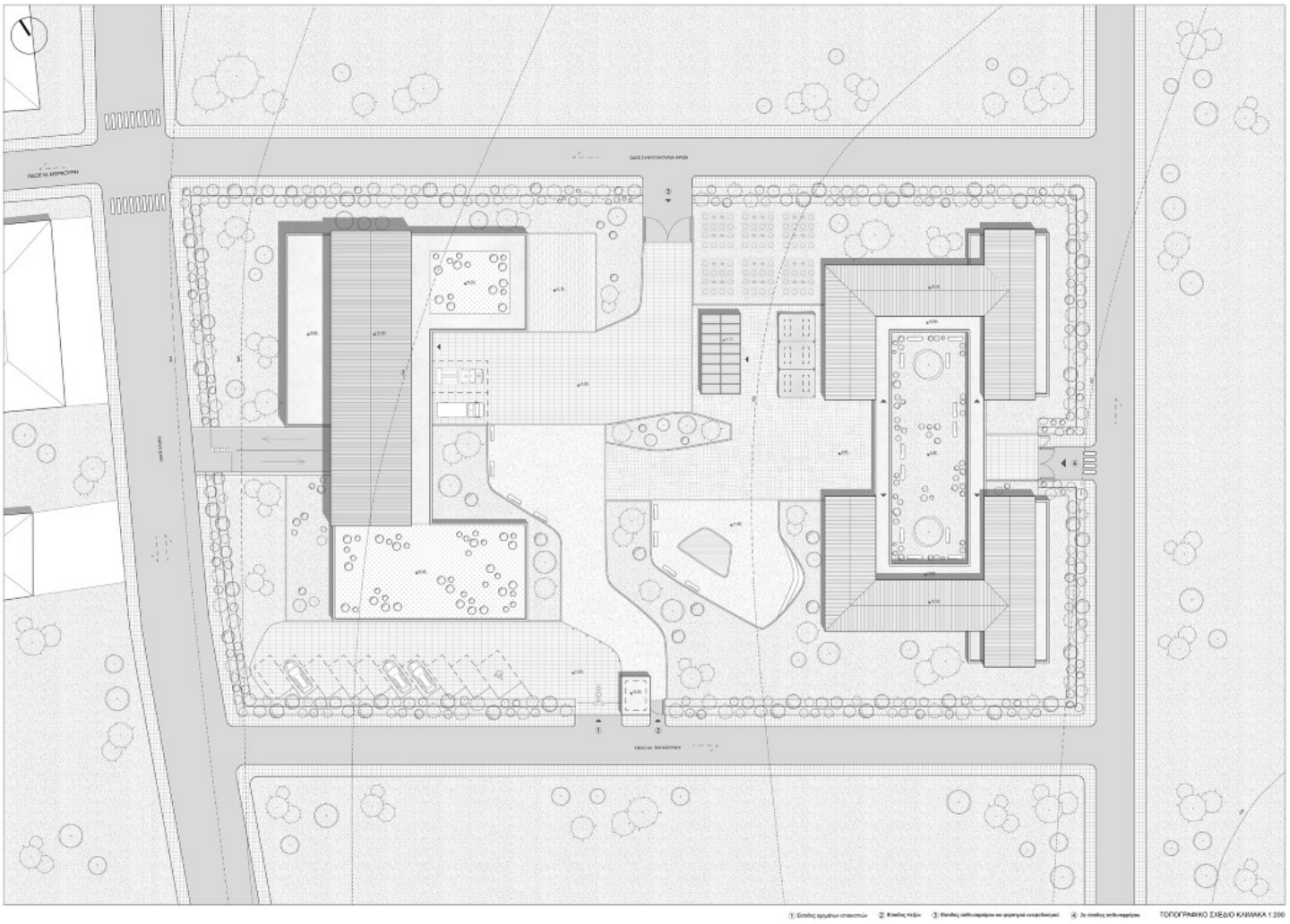

Τοπογραφικό πρότασης

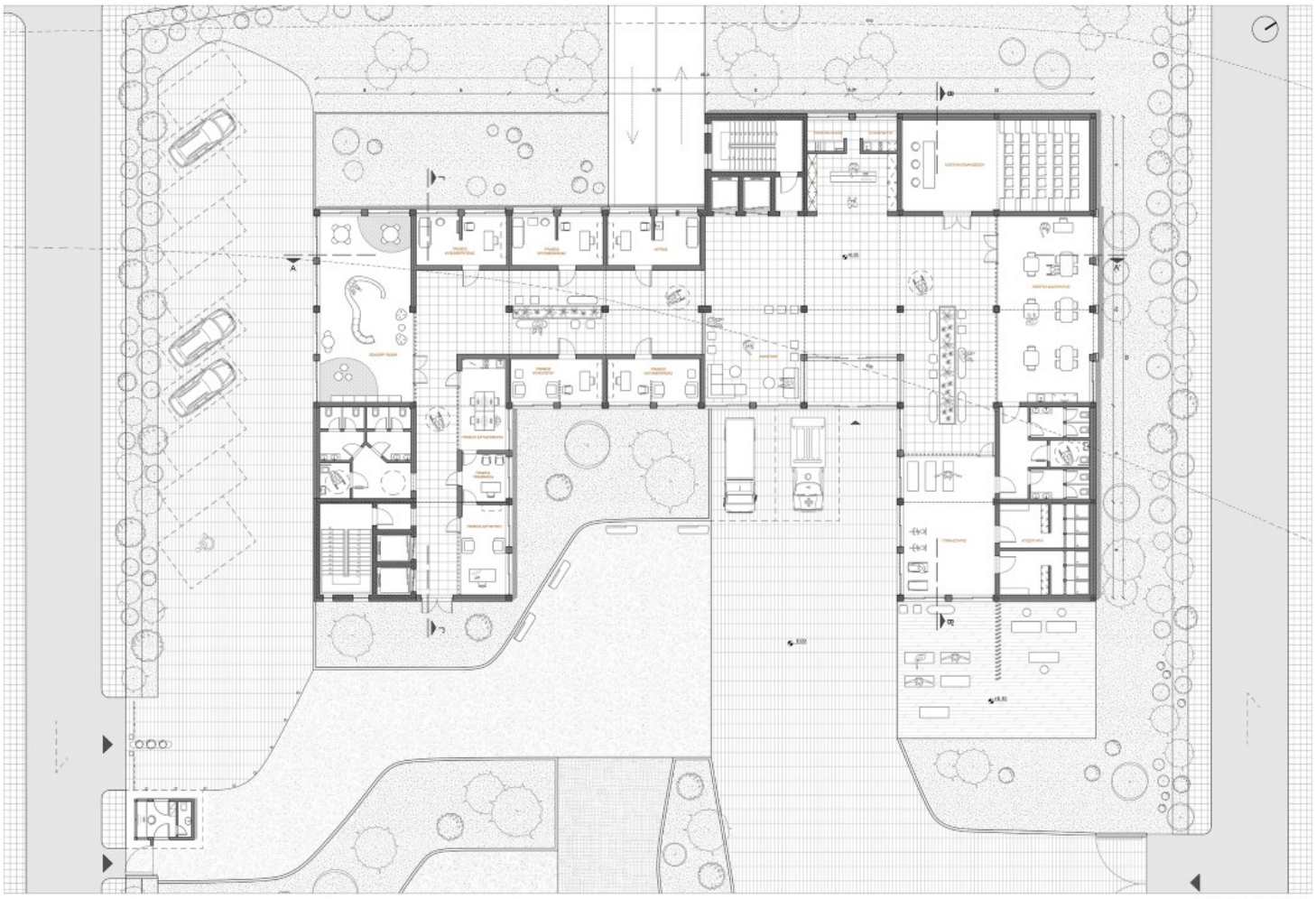

ΚΑΤΟΨΗ ΕΞΟΓΕΙΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΗΜΕΡΑΣ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:100

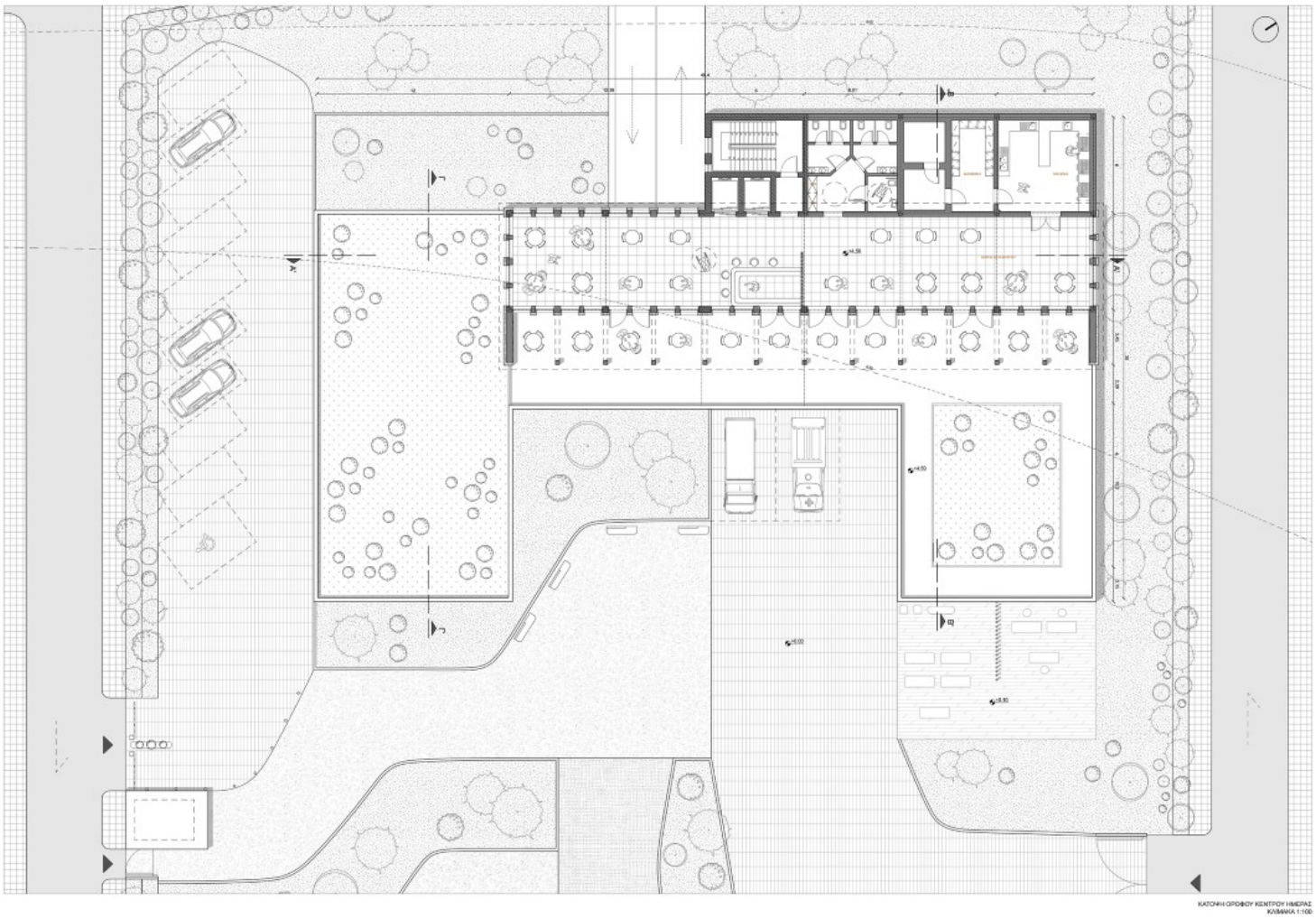

Κάτοψη ισογείου και ορόφου του κέντρου ημέρας

Κάτοψη κτιρίων υποστηριζόμενης διαβίωσης

Μορφολογικά, η πρόταση αντλεί στοιχεία από την τοπική αρχιτεκτονική της Καστοριάς, επανερμηνεύοντας τη χρήση της πέτρας, τη σημασία των υπαίθριων και ημιυπαίθριων χώρων και την ανθρώπινη κλίμακα, σε συνδυασμό με σύγχρονα υλικά και κατασκευαστικές λύσεις. Στόχος της εργασίας είναι η δημιουργία ενός περιβάλλοντος που προάγει την αυτονομία, την αξιοπρέπεια και την ουσιαστική κοινωνική ένταξη των ενηλίκων στο φάσμα του αυτισμού, όπου ο χώρος λειτουργεί υποστηρικτικά, μειώνει το άγχος και προσφέρει συνθήκες σταθερότητας, φροντίδας και συμπερίληψης.

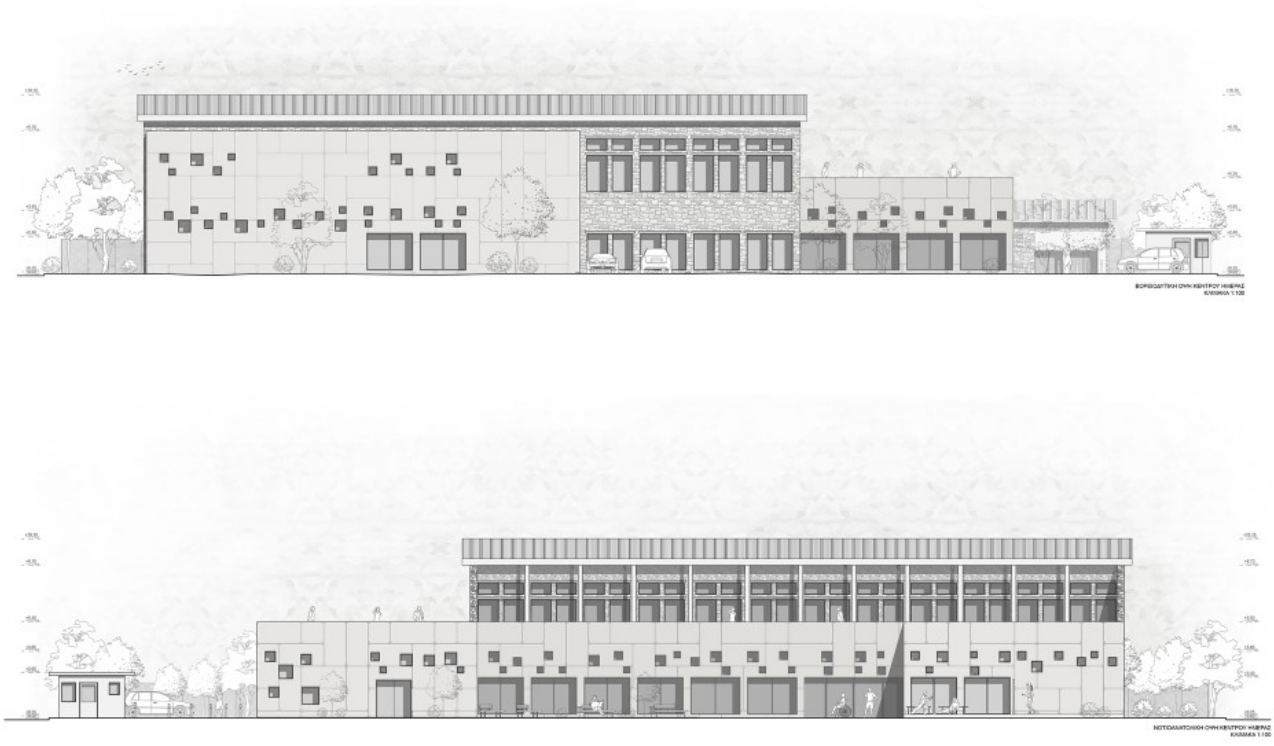

Όψεις του κέντρου ημέρας

Όψεις των κτιρίων υποστηριζόμενης διαβίωσης

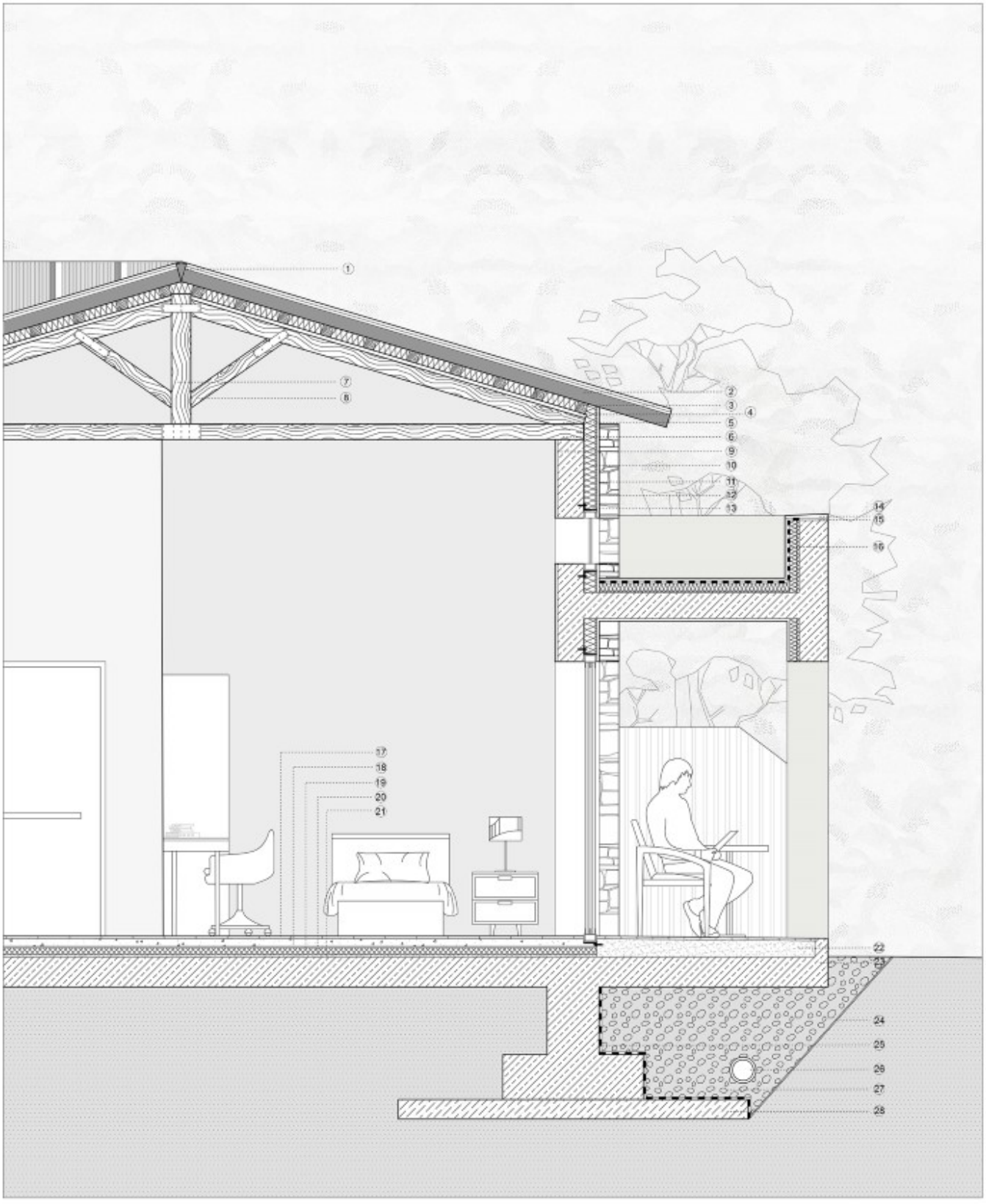

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΣΤΙΚΗ ΤΟΜΗ
ΚΛΙΜΑΚΑ 1:20

ΥΠΟΜΝΗΜΑ:

1. ΔΙΟΓΚΩΜΕΝΗ ΠΟΛΥΟΥΡΕΘΑΝΗ
2. ΜΕΤΑΛΛΙΚΟ ΠΑΝΕΛ ΟΡΟΦΗΣ ΠΟΛΥΟΥΘΕΡΑΝΗΣ
3. ΤΕΓΙΔΕΣ
4. ΠΕΤΣΩΜΑ
5. ΑΜΕΙΒΩΝ
6. ΕΛΚΥΣΤΗΡΑΣ
7. ΟΡΘΟΣΤΑΤΗΣ
8. ΑΝΤΗΡΙΔΕΣ
9. ΕΠΙΧΡΙΣΜΑ
10. ΘΕΡΜΟΝΩΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ
11. ΤΣΙΜΕΝΤΟΚΟΝΙΑ
12. ΛΙΘΟΔΟΜΗ
13. ΣΤΗΡΙΞΗ ΘΕΡΜΟΜΟΝΩΤΙΚΟΥ ΚΟΥΦΩΜΑΤΟΣ ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΥ
14. ΜΑΡΜΑΡΟ ΣΤΕΨΗΣ ΣΤΗΘΑΙΟΥ
15. ΤΣΙΜΕΝΤΟΚΟΝΙΑ ΕΠΙΚΟΛΛΗΣΗΣ ΜΑΡΜΑΡΟΥ ΣΤΕΨΗΣ
16. ΣΤΕΓΑΝΟΠΟΙΗΤΙΚΗ ΜΕΜΒΡΑΝΗ
17. ΚΕΡΑΜΙΚΑ ΠΛΑΚΙΔΙΑ ΜΑΖΑΣ
18. ΘΕΡΜΟΜΠΕΤΟΝ ΜΕ ΚΥΚΛΩΜΑ ΕΝΔΟΔΑΠΕΔΙΑΣ ΘΕΡΜΑΝΣΗΣ
19. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΘΕΡΜΟΜΟΝΩΣΗΣ
20. ΕΞΗΛΑΣΜΕΝΗ ΠΟΛΥΣΤΕΡΙΝΗ
21. ΕΞΙΣΩΤΙΚΗ ΤΣΙΜΕΝΤΟΚΟΝΙΑ
22.ΤΣΙΜΕΝΤΟΚΟΝΙΑ ΚΛΙΣΗΣ
23. ΟΠΛΙΣΜΕΝΟ ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ
24. ΓΕΩΥΦΑΣΜΑ
25. ΑΠΟΣΤΡΑΓΓΙΣΤΙΚΗ ΜΕΜΒΡΑΝΗ
26. ΑΠΟΣΤΡΑΓΓΙΣΤΙΚΟΣ ΑΓΩΓΟΣ
27. ΧΑΛΙΚΙΑ
28. ΣΚΥΡΟΔΕΜΑ ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑΣ

Κατασκευαστική τομή

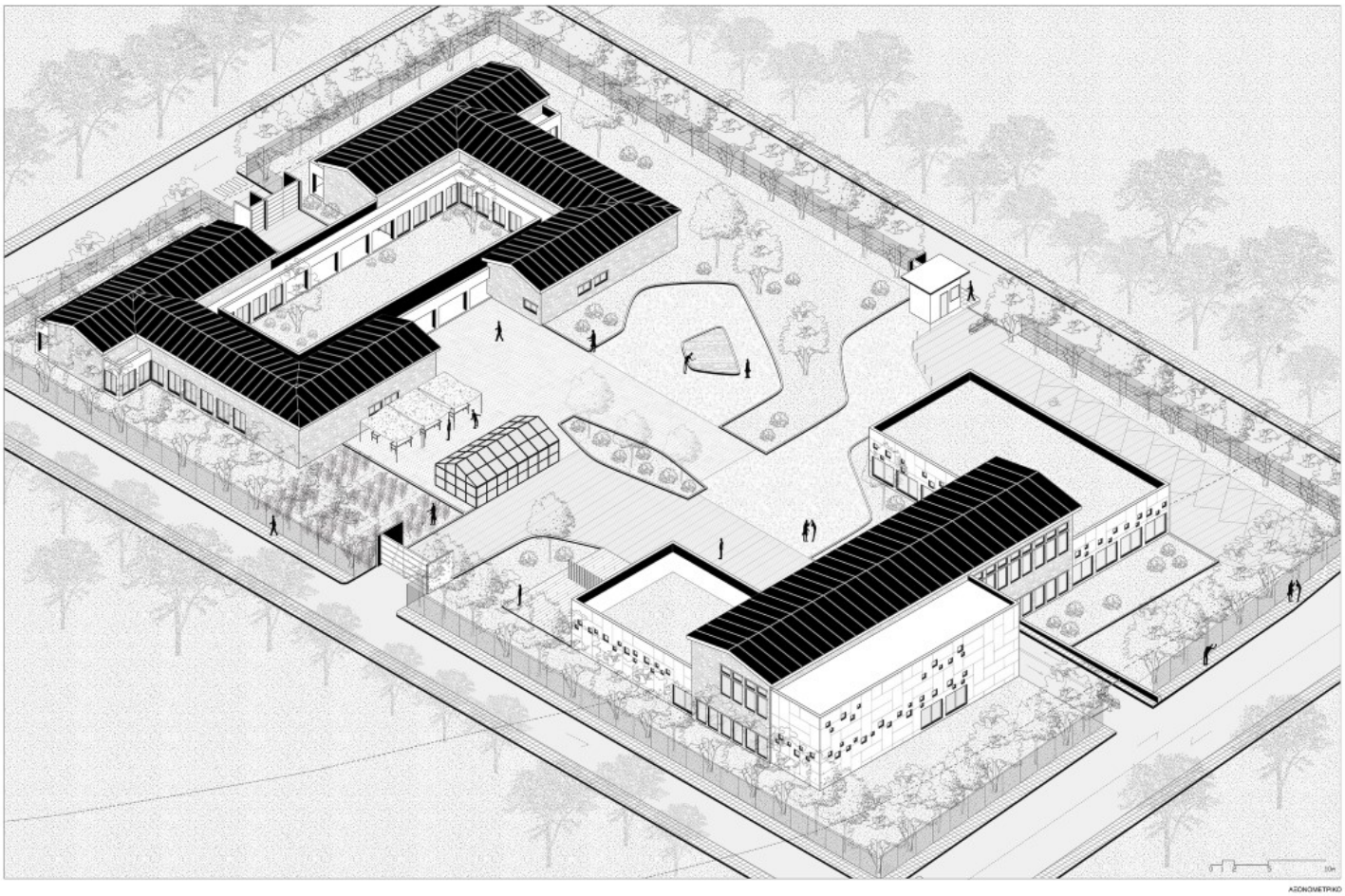

Αξονομετρικό της πρότασης

Φωτορεαλιστική απεικόνιση του ορόφου του κέντρου ημέρας

Φωτορεαλιστική απεικόνιση του ιδιωτικού κήπου στα κτίρια υποστηριζόμενης διαβίωσης

Φωτορεαλιστική απεικόνιση από την υπαίθρια αγορά

This diploma thesis focuses on the design of a support center for adults on the autism spectrum in Kastoria and explores how architectural design can contribute to the creation of a safe, predictable, and inclusive environment that enhances social inclusion and individual autonomy.

The starting point of the study was the concern regarding the future living conditions and care of adults with autism when the family environment is no longer able to fulfill its supportive role. Autism is a lifelong neurodevelopmental and neuropsychiatric condition, characterized by a wide variation of symptoms, difficulties and levels of functionality. This diversity highlights the necessity for organized structures that provide long-term housing for adults on the autism spectrum, offering safety, stability, and daily support. The study area was selected because of its semi-urban character. It is located close to the urban complex of Kastoria, ensuring easy access to the city's services and on the other hand, it features a strong presence of natural landscape, contributing to the formation of a calm and controlled environment. The area is characterized by residential and educational uses, while the presence of green spaces provides favorable conditions for the development of outdoor activities and the connection of users with the natural environment.

The building program includes a day center with a total area of 1,400 sq.m., two supported living buildings with a total area of 700 sq.m., as well as outdoor activity spaces such as a greenhouse, cultivation areas, and a water feature.

The concept is based on the idea of the "neighborhood," which is translated into a small-scale spatial arrangement with a clear hierarchy of spaces, shared courtyards, pathways and areas that allow social

interaction.

The morphology of the proposal is inspired by the local architecture of Kastoria, reinterpreting the use of stone, the importance of outdoor and semi-outdoor spaces, and the human scale, combined with contemporary materials and construction techniques. The aim of the thesis is to create an environment that promotes autonomy, dignity, and social inclusion for adults on the autism spectrum, where space functions supportively, reduces stress, and provides stability.